

Коваль І. О., студентка,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Філик Н. В., к.ю.н., доцент

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА АВІАЦІЙНОГО СТРАХУВАННЯ

Становлення України як авіаційної держави є невід'ємною умовою розвитку економіки та виходу на міжнародні ринки. Кількість авіаційних підприємств в Україні є однією з найбільших серед країн колишнього Радянського Союзу і, відповідно, велика кількість перевезень, що здійснюються перевізниками, потребує страхування. Питання страхування авіаційних ризиків у цій галузі є досить актуальним, адже вітчизняна авіаційна галузь активно розвивається, а також зростає попит на користування повітряним транспортом.

Авіаційне страхування – це загальна назва комплексу майнового, особистого страхування та страхування відповідальності, яка впливає з експлуатації повітряного транспорту і захищає майнові інтереси юридичних та фізичних осіб у разі настання певних подій, визначених договором страхування або законодавством.

Розрізняють обов'язкове та добровільне авіаційне страхування. Обов'язковість низки авіаційних видів страхування обумовлена міжнародними конвенціями з цивільної авіації, до яких приєдналася Україна, та внутрішніми законодавчими актами. Воно поширюється на усіх авіаексплікатантів України як на території нашої країни, так і за її межами.

Добровільні види авіаційного страхування — це широкий спектр в основному страхування майна та страхування відповідальності різних підприємств і організацій, котрі беруть участь у функціонуванні цивільної авіації [1].

Порядок та умови проведення обов'язкового авіаційного страхування регламентується Повітряним кодексом України, Законом України «Про страхування», постановою Кабінету Міністрів України від 12 жовтня 2002 р. № 1535 «Про порядок і правила проведення обов'язкового авіаційного страхування цивільної авіації».

Обов'язкове авіаційне страхування включає:

1) страхування відповідальності повітряного перевізника за шкоду, заподіяну пасажирам, багажу, пошті, вантажу;

2) страхування відповідальності експлуатанта повітряного судна за шкоду, заподіяну третім особам;

3) страхування членів екіпажу повітряного судна та іншого авіаційного персоналу;

4) страхування повітряних суден;

5) страхування працівників замовника авіаційних робіт, осіб, пов'язаних із забезпеченням технологічного процесу під час виконання авіаційних робіт [2].

Порядок та умови проведення авіаційних видів страхування є специфічними і потребують докладного висвітлення. Це, зокрема, обумовлено такими факторами:

- авіаційне страхування має справу з особливими, відмінними від інших видів майна ризиками;

- значний розмір страхових сум передбачає узгодження дій страховиків і перестраховиків;

- авіаційні ризики можуть призвести до катастрофічних і кумулятивним збитків;

- авіаційне страхування тісно пов'язане з міжнародним страховим ринком;

- авіаційне страхування регулюється як національним, так і міжнародним правом;

- для проведення операцій з авіаційного страхування потрібна розвинена спеціалізована інфраструктура;

- авіаційні ризики висувають високі вимоги до професійної підготовки фахівців, які здійснюють їх страхування [3].

Отже, авіаційне страхування є досить складним за своєю суттю, а його реалізація вимагає від страховика особливого підходу.

При страхуванні цивільної авіації клієнт (Страхувальник) може забезпечити себе від можливих витрат, пов'язаних із:

- повною загибеллю повітряного або ж пошкодженням окремих його частин систем та елементів конструкції;

- відшкодуванням заподіяної шкоди життю і здоров'ю пасажирів, а також за шкоду заподіяну багажу, поклажі, пошті, вантажу;

- відшкодуванням заподіяної шкоди життю і здоров'ю членів екіпажу повітряного судна та іншого авіаційного персоналу, а також працівників замовника авіаційних робіт (смерть, інвалідність, тимчасова втрата працездатності) під час виконання ними службових обов'язків [2].

Договір страхування можуть укласти юридичні особи та дієздатні фізичні особи, які є українськими експлуатантами повітряних суден; іноземними експлуатантами повітряних суден під час виконання

ними польотів у повітряному просторі України в частині відповідальності за шкоду, заподіяну пасажиром, багажу, пошті, вантажу та третім особам; повітряними перевізниками, які мають право здійснювати пасажирські та вантажні перевезення; особами, які мають право власності на повітряне судно; або особами, які є замовниками авіаційних робіт.

Згідно з чинним законодавством авіаційне страхування здійснюють страхові компанії, які є членами Авіаційного страхового бюро.

Авіаційне страхове бюро (АСБ) створене відповідно до Закону України «Про страхування» і ст. 103 Повітряного кодексу України діє на підставі Положення про АСБ, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 27 квітня 1998 р. № 561.

Основні завдання АСБ:

- координація взаємодії суб'єктів українського ринку страхування авіаційних ризиків;
- вивчення і прогнозування національного ринку авіаційного страхування;
- максимальне використання можливостей українських страхових компаній при розподілі авіаційних ризиків;
- підготовка і розповсюдження методичних рекомендацій страховими компаніями;
- участь у підготовці кадрів та підвищенні кваліфікації фахівців зі страхування;
- представлення авіаційних страховиків України на міжнародній арені [4].

Отже, страхування посідає чільне місце в системі договірних відносин, а авіаційне страхування є, в свою чергу, великою складовою страхування. Авіаційне страхування в Україні сьогодні лише починає освоювати потенціал чи не найбільшого у Східній Європі ринку вітчизняного і транзитного авіаперевезення. Прогрес подальшого розвитку цього виду страхування в Україні насамперед залежить від удосконалення його інфраструктури та підготовки висококваліфікованих вітчизняних кадрів.

Література

1. Осадець С. С. Страхування: навч. посіб. / С. С. Осадець. – К.: КНЕУ, 2002. – 599 с.

2. Про затвердження Порядку і правил проведення обов'язкового авіаційного страхування цивільної авіації [Електронний ресурс]: Постанова Кабінету Міністрів України від 12 жовтня 2002 р. № 1535 із змінами. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1535-2002-%D0%BF>.

3. Долгошея Н. О. Страхування в запитаннях та відповідях: навч. посіб. / Н. О. Долгошея. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 316 с.

4. Про порядок утворення та державної реєстрації Авіаційного страхового бюро і Морського страхового бюро [Електронний ресурс]: Постанова Кабінету Міністрів України від 27 квітня 1998 р. № 561. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/561-98-%D0%BF>.

5. Про страхування [Електронний ресурс]: Закон України від 7 березня 1996 р. № 85/96-ВР із змінами. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80/page>.

УДК 629.7(477) «71»(043.2)

Козинець А. Ю., студентка,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Білоусов В. М., старший викладач

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЦИВІЛЬНОЇ АВІАЦІЇ УКРАЇНИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Україна – одна з небагатьох країн світу, в якій авіакосмічна промисловість має досить високий рівень розвитку. В наш час велике значення в житті всього людства має авіація і космонавтика.

Безперечно, причетність країни до цивілізованого світу визначається ще й рівнем її участі в авіакосмічній діяльності. А на планеті не так уже й багато держав, які могли б конкурувати з Україною у сфері авіакосмічних технологій. Це свідчить про те, що за роки незалежності вона не лише зберегла величезний потенціал, який дістався у спадок після розвалу Союзу, а й значно примножила його. Власне, авіакосмічна галузь України є однією з небагатьох, які забезпечують сталий розвиток нашої економіки, і має реальні перспективи виходу на міжнародні ринки високотехнологічної продукції.

Причини такого успіху в тому, що нині наша держава має всі складові - наукову, технологічну, виробничу і кадрову - для здійснення повномасштабних авіаційних чи космічних проектів [1, с. 208].

Втім, на сьогоднішній день цивільна авіація України має досить багато проблем. Основні з них – це:

- застарілий авіапарк;
- зменшення авіаперевезень (порівняно з 90-ми роками в 10 разів).